

Posudek oponenta na bakalářskou práci

Název práce: **Kresba jako kritérium školní zralosti**

Autorka: **Šárka Mládková**

Bakalářská práce Šárky Mládkové je věnována tématu kresby postavy, coby kritériu školní zralosti. Stěžejními otázkami, které si studentka v úvodu klade, jsou: „Jak vypadá kresba postavy školně zralých dětí? A jak se potom takové děti dokážou o svých kresbách vyjadřovat?“ (s. 2). Cílem provedeného výzkumu pak bylo „zjistit, zda platí Jiráskovy teorie a zda lze pomocí hodnocení kreseb odhalit školní zralost dětí, ale celkově co všechno vlastně mohou pomocí rozboru takové kresby zjistit“ (s. 7). Následně autorka uvádí, že své bádání zaměřuje na to, „jak odpovídá kresba dítěte jeho řeči“ (s. 7). A dále výzkumné otázky ještě specifikuje – soustředí se na tři oblasti – celková úroveň kresby, coby ukazatel školní zralosti, otázka syntetického zobrazení postavy, souvislost mezi kresebným a verbálním projevem. Konkrétně byly otázky položeny: „Jak vypadá kresba dětí, které již prošly procesem zápisu, a bylo o nich tedy rozhodnuto, že jsou školně zralé? Jaké detaily můžeme na takové kresbě nalézt? Jaký je rozdíl v kresbách dětí již přijatých do první třídy a dětí, které mají zápis teprve před sebou? Pokud je syntetická kresba znakem vyspělejších dětí, bude se syntéza objevovat v kresbách, které taktéž obsahují více detailů? Jak děti dokážou popsat pána, kterého nakreslily? V textu práce pak lze sledovat, jak autorka vytyčené cíle plní – v kapitole „Diskuze“ přímo na položené otázky odpovídá.

V části teoretické se autorka nejprve věnuje pojetí školní zralosti jako vývojového mezníku v životě dítěte – na tomto místě zmiňuje základní složky školní zralosti i možná rizika předčasného vstupu do školy. Jako příklad psychologického testování školní zralosti u dítěte uvádí Jiráskův test školní zralosti (1968) a s daným testem čtenáře seznamuje. Dále popisuje vývojový přístup k dětské kresbě, přičemž se soustředí na kresbu postavy. Studentka vhodně zdůvodňuje motivaci výběru dané metody (kresbu postavy), přidává odkazy na literaturu i vlastní pohled („postava je velmi zajímavý námět, ze kterého lze mnoho vyčíst“).

Následující oddíl práce je věnovaný popisu uskutečněného výzkumu. Vhodně zvoleny byly metody pro sběr dat – kresba postavy pána doplněná rozhovorem o dané kresbě, dále používá metodu rozhovorů s vychovatelkami v mateřské škole, z nichž získává řadu cenných informací, které následně prezentuje. Velmi podrobně a strukturovaně autorka popisuje historii provedeného výzkumu, charakterizuje prostředí mateřské školy, výzkumný vzorek i průběh sběru dat. Rozhovory a kresby poté analyzuje a hledá korelace mezi oběma formami vyjádření.

Další část práce je již věnována prezentaci a analýze sebraného materiálu. Nejprve uvádí informace, které získala od vychovatelek. Toto však shrnuje, že nezískala takové informace, které potřebovala a pokouší se nastítnit další otázky, kterými by se mohla doptávat, aby se dozvěděla více užitečných informací. Toto zamyšlení může účelně sloužit pro formování další výzkumné práce studentky. Poté nás autorka seznamuje s dětmi ze svého výzkumného vzorku, ke každému z dětí uvádí jméno, věk, důležité informace získané z pozorování, rozhovoru s vychovatelkou, zaměřené na kresebný projev daného dítěte. Následuje rozbor kreseb dítěte – u každého dítěte studentka uvádí počet získaných bodů, ale i stručný popis jeho kresby. Výkony dětí v kresbě postavy shrnuje, obdobným způsobem rozebírá a shrnuje také verbální projev sledovaných dětí. Při hodnocení verbálního projevu

dítěte autorka účelně navrhuje vlastní hodnotící systém, což umožňuje vedle kvalitativního také kvantitativní porovnání. Z komparace výtvarného a verbálního projevu dětí studentka dochází k závěrům, že u většiny dětí verbální a kresebný projev koreluje, je tedy na analogické úrovni. Významným zjištěním je však také to, že existuje určitá skupina dětí, jejichž kresebný projev neodpovídá verbálnímu – kresba je výrazně horší než verbální projev, jakoby řečový projev nahrazoval nedostatky v kresbě. Tyto výsledky výzkumu považují za přínosné a realitě se blíží. V prezentaci výsledků také nechybí analýza toho, jak předškoláci vnímají pojem pán – jak rozlišují v kresbě a v řeči postavu pána a paní.

V kapitole „Diskuze“ pak autorka prezentuje odpovědi na položené otázky a svá zjištění diskutuje se „svým“ hlavním teoretickým pramenem – Jiráskovým testem školní zralosti. Mj. zde upozorňuje na rezervy v hodnotícím systému dle Jiráska – např. malá rozlišitelnost bodového systému, což je zjištění přínosné nejen pro samotnou studentku, ale i pro širší odbornou veřejnost. Zároveň zde sama autorka stanoví možné náměty pro další zkoumání. V této kapitole mohlo být zakomponováno více pramenů z odborné literatury. Formálně pak chybí kapitola s alespoň krátkým závěrečným shrnutím.

I přes uvedené výhrady hodnotím práci jako velmi kvalitní a prospěšnou a doporučuji ji k obhajobě.

Navrhované hodnocení: výborně

V Praze dne 25.5.2011

Mgr. Pavlína Šeflová